

Talouspolitiikan
arviointineuvoston
vuosikertomus
2016

Talouspolitiikan arviointineuvosto

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland

Helsinki, toukokuu 2017

1 Talouspolitiikan arviointineuvosto

Talouspolitiikan arviointineuvosto perustettiin tammikuussa 2014 tuottamaan riippumaton arvio talouden tilasta ja harjoitetusta talouspolitiikasta. Valtioneuvoston asetuksen (61/2014) mukaan neuvoston tehtävänä on arvioida

- 1) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta
- 2) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja valittujen keinojen tarkoituksenmukaisuutta
- 3) talouspolitiikan valmistelussa käytettyjen ennuste- ja arviointimenetelmien laatua
- 4) talouspolitiikan eri osa-alueiden yhteensovittamista ja kytkeitä yhteiskuntapolitiikan muihin osa-alueisiin
- 5) talouspolitiikan onnistumista erityisesti taloudellisen kasvun ja vakauden, työllisyyden ja julkisen talouden pitkän ajan kestävyiden kannalta
- 6) talouspolitiikan instituutioiden ja julkisen talouden rakenteiden tarkoituksenmukaisuutta.

Neuvosto julkistaa vuosittain arvion harjoitetusta talouspolitiikasta.

Valtioneuvosto nimittää neuvoston jäsenet viiden vuoden toimikaudeksi korkeakoulujen taloustieteellisten yksiköiden ja Suomen Akatemian ehdotuksen perusteella. Neuvoston tämänhetkiset jäsenet ovat yliopistojen professoreita, jotka osallistuvat neuvoston toimintaan oman toimensa ohella. Neuvostolla oli vuosina 2014-2016 puolipäivätoiminen pääsihteeri. Neuvosto toimii Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) yhteydessä, joka tarjoaa neuvostolle sen tarvitsemia tukipalveluita. Arviointineuvosto on työssään VATT:sta riippumaton.

Arviointineuvosto aloitti toimintansa toukokuussa 2014.

Neuvoston ensimmäisenä puheenjohtajana toimii prof. Roope Uusitalo Jyväskylän yliopistosta. Muut jäsenet ovat prof. Torben M. Andersen Århusin yliopistosta, prof. Kaisa Kotakorpi Turun yliopistosta ja prof. Mikko Puhakka Oulun yliopistosta. Mikko Puhakka on neuvoston varapuheenjohtaja. Neuvoston toimikausi on 1.4.2014–31.3.2019. Neuvoston pääsihteerinä toimi vuoden 2016 tammikuussa Tuomas Matikka VATT:sta ja helmi- joulukuun ajan Teemu Lyytikäinen VATT:sta.

Vuonna 2016 neuvoston kokoonpanossa tapahtui muutoksia. Professori Liisa Laakso erosi neuvostosta tultuaan valituksi Tampereen yliopiston rehtoriksi. Hänen tilalleen neuvostoon valittiin prof. Anneli Anttonen Tampereen yliopistosta. Neuvoston jäsen prof. Kaisa Kotakorpi siirtyi tutkimusvapaalle ajanjaksolle (1.8.2016 – 31.7.2017). Hänen sijallaan neuvoston jäsenenä toimi prof. Jukka Pirttilä Tampereen yliopistosta.

2 Toiminta

Arviointineuvosto keskittyi toiminnassaan vuonna 2016 neuvoston kolmannen raportin laadintaan. Raportti julkaistiin tammikuussa 2017. Siksi tämä vuosikertomus kattaa neuvoston toiminnan osalta myös tammikuun 2017. Neuvoston taloutta kuvattaessa keskitytään kalenterivuoteen 2016.

2.1 Raportti

Talouspolitiikan arviointineuvoston keskeinen tehtävä on vuosittain julkaistava arvio harjoitetusta talouspolitiikasta. Neuvoston kolmannessa raportissa arvioitiin hallituksen talouspoliittisen linjan keskeisiä kohtia.

Finanssipolitiikan arvioinnissa keskityttiin julkisen talouden sopeutusohjelman mittaluokan ja ajoituksen sekä finanssipolitiikan sääntöjen ja tavoitteiden noudattamisen arviointiin. Finanssipolitiikan sääntöjen osalta hallituksen päättämien toimien arvioitiin olevan riittämättömiä tavoitteiden saavuttamiseksi. Kestävyysvajeen osalta arvioitiin kestävyysvajelaskelmien herkkyyttä valituille taustaoletuksille.

Finanssipolitiikan ohella raportissa käsiteltiin maahan muuttoa, työmarkkinauudistuksia ja palkanmuodostusjärjestelmää. Vuoden 2017 alussa voimaan tullutta työttömyysturvauudistusta käsiteltiin aiempien uudistusten ja empiirisen analyysin pohjalta ja kilpailukykysovimuksen työllisyysvaikutuksia arviointiin mikroekonometristen tutkimuksiin perustuen.

Raportin kirjoitustyö tehtiin vuoden 2016 aikana ja raportti julkaistiin 24.1.2017. Raportti on luettavissa neuvoston [www-sivuilla](#).

Raportissa esitettävät arviot talouspolitiikasta perustuvat neuvoston jäsenten ja pääsihteerin analyysityöhön. Lisäksi neuvosto hyödyntää työssään ulkopuolisten

tekemiä tutkimuksia ja selvityksiä. VATT:n määrärahaan sisältyi 100 000 euroa arviointineuvoston työtä tukevien taustaraporttien tilaamista varten. Tällä määrärahalla teetettiin vuoden 2016 raporttia varten seitsemän taustaraporttia, jotka on lueteltu alla. Kuusi ensimmäistä olivat tilaustutkimuksia ja seitsemännen teki neuvoston työn tueksi palkattu tutkijapulainen.

Vuoden 2016 raportin taustaraportit:

Tomi Kyyrä (VATT), Hanna Pesola (VATT) ja Aarne Rissanen (VATT): "Unemployment Insurance in Finland: A Review of Recent Changes and Empirical Evidence on Behavioral Responses"

Jari Vainionmäki (Tampereen yliopisto): "The development of wage dispersion and wage rigidity in Finland"

Petri Böckerman (PT), Tuomas Kosonen (PT), Terhi Maczulskij (PT), Henri Keränen (PT): "Job Market (In)flexibility"

Johannes Herala (Oulun yliopisto), Santtu Karhinen (Oulun yliopisto), Suvi Orenius (Oulun yliopisto), Jaakko Simonen (Oulun yliopisto) ja Rauli Svento (Oulun yliopisto): "Luova tuho – tie eteenpäin: Oulu äkillisen rakennemuutoksen alueena"

Dominik Hangartner (LSE) ja Matti Sarvimäki (Aalto and VATT) "Dealing with the Refugee Crisis: Policy Lessons from Economics and Political Science"

Annika Nivala (Turun yliopisto): "Effects of subsidizing the first employee – Empirical evidence from Finland"

Jussi Huuskonen (Talouspolitiikan arviointineuvosto): "Considering Potential Bias in Macro-estimates of the Elasticity of Labour Demand"

Neuvoston työkielenä on englanti, mutta ensimmäinen raportti päätettiin julkaista sekä suomeksi että englanniksi. Raportin kirjoittaminen kahdella kielellä osoittautui työlääksi. Neuvoston toinen ja kolmas raportti julkaistiin englanniksi ja siihen liitettiin suomenkielinen tiivistelmä. Molempina vuosina kielivalinnasta käytiin julkista keskustelua raportin julkaisun jälkeen. Kielivalintaa on perusteltu neuvoston resurssien tehokkaalla käytöllä.

2.2 Kokoukset

Arviointineuvosto kokoontui vuonna 2016 seitsemän kertaa (26.1., 1.4., 18.5., 30.8., 12.10., 23.11. ja 16.12.). Kuusi kokousta järjestettiin VATT:ssa ja ne kestivät koko päivän. Lisäksi järjestettiin yksi puhelinkokous 18.5. Arviointineuvoston jäsenet ja pääsihteeri pitivät kokouksissa alustuksia raportin aihepiireistä. Käydyn keskustelun pohjalta muodostettiin arviointineuvoston yhteiset kannanotot talouspolitiikkaan. Kokousten välillä neuvoston jäsenet ja pääsihteeri työskentelivät tahoillaan pitäen yhteyttä sähköpostin välityksellä.

Kokouksissa kuultiin myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Vuonna 2016 kokouksiin kutsuttiin viisi ulkopuolista asiantuntijaa:

- Työ- ja elinkeinoministeri Olli Rehn esitteli hallituksen talouspolitiikkaa.
- Tutkimusprofessori Tomi Kyyrä ja erikoistutkija Hanna Pesola esittelivät työmarkkinatuen uudistusta koskevaa tutkimustaan.
- Neuvonantaja Juuso Vanhala Suomen Pankista esitteli työmarkkinoiden ja työntekijöitä palkkaavien yritysten dynamiikkaa
- Finanssineuvos Tuulia Hakola-Uusitalo valtiovarainministeriöstä kertoi työttömyysturvauudistuksen tilanteesta
- Professori Jari Vainiomäki Tampereen yliopistosta esitteli palkkahajontaa ja palkkajäykkyyksiä koskevaa taustaraporttia
- Tutkimusjohtaja Tuomas Kosonen Palkansaajien tutkimuslaitoksesta esitteli työmarkkinoiden joustavuutta koskevaa taustaraporttia

2.3 Tiedotus ja medianäkyvyys

Arviointineuvoston tiedotustoiminta keskittyy vuosittaisen raportin julkaisemiseen ja raportin aihepiireihin liittyviin mediaesiintymisiin.

Kolmannen raportin julkaisutilaisuus järjestettiin 24.1.2017 Helsingissä Economicumin 4. kerroksen seminaarihuoneessa (Arkadiankatu 7). Tilaisuuteen oli ilmoittautunut 20 toimittajaa. Paikalla olivat myös YLE:n ja MTV3:n kameraryhmät.

Raportin julkaisemistilaisuuden yhteydessä järjestettiin avoin seminaari 24.1.2017 Helsingissä Economicumin suuressa luentosalissa (Arkadiankatu 7). Seminaari

perustui raporttiin, ja sen aiheena olivat Suomen työmarkkinat ja palkkaneuvottelujärjestelmä. Puhujina olivat tutkimusprofessori Tomi Kyyrä ja prof. Torben M. Andersen. Kommentaattoreina tilaisuudessa toimi valtiovarainministeriön valtiosihteeri Martti Hetemäki ja Työ- ja elinkeinoministeriön johtaja Olli Koski.

Arviointineuvoston raportti uutisoitiin laajasti eri tiedotusvälineissä. VATT:n tietopalvelun tekemän uutishaun mukaan arviointineuvoston raporttia käsiteltiin sen julkaisua seuraavan viikon aikana mediassa yli 160 kertaa. Raportti mainittiin myös mm. Helsingin Sanomien, Aamulehden ja Kalevan pääkirjoituksissa. Sähköiset mediat uutisoivat raportin näyttävästi. Julkaisupäivänä raporttia käsiteltiin YLE:n ja MTV3:n pääuutislähetyksissä sekä esimerkiksi YLE:n A-studiossa 24.1 ja 25.1. Lisäksi arviointineuvoston puheenjohtaja keskusteli raportista YLE:n uutislähetyksessä ja neuvoston jäsen Jukka Pirttilä vieraili YLE Radio 1:n Ykkösaamussa 25.1.

2.4 Muu asiantuntijatoiminta

Lausunnot:

Arviointineuvoston jäsenet voivat antaa neuvoston edustajina neuvoston toimintaan läheisesti liittyvistä aiheista lausuntoja eduskunnalle tai muille tahoille. Tällöin lausunnon suuntaviivoista keskustellaan muiden neuvoston jäsenten kanssa.

Toukokuussa 2016 arviointineuvoston puheenjohtaja laati eduskunnan tarkastusvaliokunnalle lausunnon valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017–2020. Lokakuussa 2016 arviointineuvosto antoi eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle lausunnon vuoden 2017 budjettiesityksestä. Arviointineuvoston puheenjohtaja oli myös kuultavana valiokuntien istunnossa. Lausunto julkaistiin myös neuvoston www-sivuilla.

Muu toiminta:

Talouspolitiikan arviointineuvoston järjesti vuoden 2016 raportin julkaisupäivänä 24.1.2017 avoimen seminaarin, jossa käsiteltiin työmarkkinauudistuksia neuvoston raporttiin pohjautuen. Seminaariin oli erittäin runsas osanotto.

2.5 Talous

Arviointineuvoston käyttömenoihin osoitettiin vuodelle 2016 määrärahaa 100 000 euroa. Määräraha sisältyi VATT:n toimintamenomomentille. Määräraha kului pääosin osa-aikaisen pääsihteerin palkkausmenoihin ja neuvoston jäsenten palkkioihin. Arviointineuvoston puheenjohtajan vuosittainen palkkio on 10 000 euroa ja muiden jäsenten palkkiot ovat 5 000 euroa. Määrärahan käytössä on huomioitu myös VATT:n neuvostolle tuottamat tukipalvelut. Lisäksi neuvosto palkkasi taustanalyysien tekoa varten kesällä kaksi tutkimusharjoittelijaa, jotka jatkoivat loppuvuonna tutkimusapulaisina. Tutkimusapulaisista aiheutui noin 14 000 euron kustannus.

Lisäksi arviointineuvostolle osoitettiin 100 000 euron määräraha taustaraporttien tilaamista varten. Tämäkin määräraha sisältyi VATT:n toimintamenomomentille. Vuoden 2016 raporttia varten tilattiin määrärahan turvin 6 kpl taustaraportteja, joista aiheutuneista menoista noin 91 000 euroa kohdistuivat vuodelle 2016 ja 12 000 euroa kohdistui vuodelle 2017. Lisäksi vuodelle 2016 kohdistui noin 31 000 euroa vuoden 2015 raporttia varten tilatuista taustaraporteista aiheutuneita menoja.